1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri

Muhammed (s.a.v.)

1.2. Merfû Hadis

Hem lafız hem mana olarak Hz. Peygambere ait olan hadislere **merfû hadis** denir.

Merfû rivayetler Resulullah'ın sözleri, davranışları, onayları (takrirleri), ahlakı veya şemâiline (yaradılış özelliklerine) dair hadislerdir.

Sahabilerin Resulullah'a nispet etmedikleri halde, kendi görüş ve düşünceleriyle söylemeleri de mümkün olmayan söz ve davranışları merfû hadis kabul edilir. Mesela bir sahabi cennet-cehennem gibi gaybı ilgilendiren yani akıl ve duyularla bilinmeyen bir konuda söz söyleyemez. Ama onun bu konudaki bir sözü Resul-i Ekrem'e nispet etmese bile merfû sa-

1 İsmail L. Çakan, Hadis Usulü, s. 98-99.

yılır. Çünkü o sahabi bu bilgiyi mutlaka Peygamber Efendimizden almıştır. Ancak Allah'ın Resulü'ne açıkça nispet edilen hadislerden farklı olan bu rivayetlere *"hükmen merfû hadisler"* denir.[2]

Mesela Basra valisi Utbe b. Gazvân'ın, "cehennemin kenarından atılan bir taşın yetmiş sene geçmesine rağmen cehennemin dibini bulamayacağı" bize söylendi, şeklindeki sözü[3] açıkça Peygamberimizin sözü olarak aktarılmamış olsa da hükmen merfû bir hadistir. Zira böyle bir bilgiyi Utbe b. Gazvân'ın veya başka bir sahabinin kendi görüşü olarak söylemesi mümkün değildir.

BULALIM

Aşağıdaki hadis metninde cümle sonundaki parantezlerin içine merfû ve kavli hadis; merfû ve fiilî hadis; merfû ve ahlaki hadis cümlelerinden uygun olanları yazınız.

Enes b. Mâlik şöyle söyledi: Resulullah insanların en üstün ahlâka sahip olanıydı (....................). Bir gün beni bir işi için gönderdi. Ben "Vallahi gitmem" diyordum ama içimden de Resul-i Ekrem'in gönderdiği yere gitmeyi düşünüyordum. Yanından çıktım çarşıda oyun oynayan çocuklara rastladım. Bir de baktım ki Resulullah arkamdan ensemi yakalamış. Ona baktım gülüyordu (....................). Bana "Enescik sana söylediğim yere gidiyor musun?" dedi (....................). Ben de "Hemen gidiyorum Ey Allah'ın Resulü." dedim. Enes şu sözleri de ekledi: Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Resulü'ne dokuz sene hizmet ettim. Yaptığım bir şeyden dolayı bana "Bunu neden böyle yaptın?" Ya da yapmadığım bir şey yüzünden "Şunu şöyle yapsaydın ya!" demedi (....................).

(Müslim, Fezâil, 54.)

2 Mahmut Tahhân, Teysîrü Mustalahi'l-Hadis, s. 69-70.
3 Müslim, Zühd, 14.
4 Suyûtî, Tedrîbü'r-Râvî, 3, 97.
5 Buhârî, Hac, 5; Müslim, Hac, 251.